

ALLAH'A ŞÜKRETMEK DİNÎ BİR VECİBEDİR

Değerli Müminler!

Bugünkü sohbetimizde Allah'a şükretmenin dinî bir görev olduğunu açıklamaya çalışacağız.

Allah Teâlâ Kur'an'ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

“Beni anın, ben de sizi anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin.”⁵⁹³

Ayet-i kerime iki şeyi emrediyor, bir şeyi de yasaklıyor. Emrettiği iki şeyden birisi Allah'ı anmak, diğeri de O'na şükretmek. Yasakladığı şey de nankörlükte bulunmaktır.

İnsan Allah Teâlâ'nın en seçkin yaratığıdır. O'nu en güzel sûrette yaratmış, akıl gibi üstün yeteneklerle donatmıştır. Yer ve gökleri ve bunlarda olan her şeyi ona hizmet için var etmiş ve sayılamıyacak kadar nimetler vermiştir. Evet insan Allah Teâlâ'nın en üstün yaratığıdır, çünkü Allah Teâlâ ona yeryüzünde kendi adına hükümlerini icra etme ve yürütme yetkisi vermiş, başka bir ifade ile onu yeryüzünün halifesi yapmıştır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

593 Bakara, 2/152.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ

“(Ey insanlar!) Sizi yeryüzünde halifeler yapan O’dur. Artık kim küfrederse küfrü kendi aleyhinedir.”⁵⁹⁴ buyurulmuştur. Diğer taraftan meleklerle ona secde etmelerini emretmiş, böylece onun şanını yüceltmıştır.

İnsanoğlunun üstünlüğü Kur’an-ı Kerim’in pek çok yerinde hatırlanmıştır. Bu âyetlerden bazıları şunlardır:

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

“Andolsun ki biz insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve temiz yiyeceklerden onları rızıklandırdık. Onları yaratıklarımızın bir çoğundan üstün kıldık.”⁵⁹⁵

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ. وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ. وَآتَيْكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ.

“Allah öyle bir Allah’tır ki gökleri ve yeri yarattı. Gökten su indirdi, onunla size rızık olarak çeşitli meyveler çıkardı. Emri gereğince denizde yüzüp gitmeleri için gemileri emrinize verdi, ırmakları da emrinize amâde kıldı. Sürekli olarak yörüngelerinde hareket eden ay ve güneşi, geceyi ve gündüzü sizin emrinize verdi. O kendisinden isteyebileceğiniz her şeyi size verdi. Allah’ın nimetini saymak isterseniz sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim, çok nankördür.”⁵⁹⁶

594 Fâtur, 35/39.

595 İsrâ, 17/70.

596 İbrâhîm, 14/32-34.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ
نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا
كِتَابٍ مُنِيرٍ.

“Görmediniz mi ki Allah göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin hizmetinize vermiş, gizli ve açık olarak nimetlerini üzerinize yaymıştır. Bununla beraber insanlar içinde öyleleri var ki, ne bir ilme, ne bir mürşide ve ne aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında mücadele ediyor (yazık).”⁵⁹⁷

Allah'ın sayılamıyacak kadar nimetlere erdirdiği insan bu nimetleri kendisine vereni tanıyacak, onu anacak ve O'na şükredecektir. Bu şükür görevini yapmayanlar kınanmakta ve şöyle buyurulmaktadır:

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشٌ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ.

“Doğrusu biz sizi yeryüzünde yerleştirdik, orada size geçimlikler verdik. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!”⁵⁹⁸

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ.

“Allah sizi analarınızın karnından hiçbir şey bilmiyorken çıkardı. Size kulaklar, gözler, gönüller verdi, ta ki şükredesiniz.”⁵⁹⁹

Şükür kalb ile, dil ile ve organlar ile olur.

Kalb ile Şükür

Her nimetin Allah tarafından verildiğine, insanların ise birer vasıta ve sebep olduğuna inanmaktır.

597 Lokmân, 31/20.

598 A'râf, 7/10.

599 Nahl, 16/78.

İnsanı Allah Teâlâ yaratmıştır. İnsanda bulunan her nimet ve üstünlüğü de ona veren yine Allah'tır. İnsanlar ise bu hususta sadece birer vasıta ve sebeptir. Elbette insan çalışacak, bazı tedbir ve sebeplere baş vuracak, fakat sonuç itibariyle her üstünlük ve nimeti Allah'tan bilecektir. Çünkü kâinatta Allah'ın izni ve yaratması olmadan hiçbir şey olmaz. Bakınız İbrahim aleyhi's-selâm putperestlere şöyle diyordu:

فَانَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ وَالَّذِي هُوَ
يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ۚ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۖ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ۚ وَالَّذِي
أَطْعَمَ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۗ

“Hep onlar (putlar) benim düşmanımdır; ancak alemlerin Rabbi (olan Allah) benim dostumdur. O ki, beni yaratan ve bana doğru yolu gösterendir. Beni yediren, içirendir. Hastalandığım zaman bana şifa verir. O ki, beni öldürecek, sonra diriltecektir. Ve hesap günü hatamı bağışlayacağını umduğumdur.”⁶⁰⁰

Başka bir âyette de şöyle buyuruluyor:

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۚ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۚ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۚ مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ۖ وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَأَةَ الْآخِرَى ۚ وَأَنَّهُ هُوَ
أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ۚ

“Doğrusu güldüren de ağlatan da O'dur. Öldüren de dirilten de O'dur. Şu bir gerçek ki, rahime atıldığında erkeği, dişiye iki eş yaratan O'dur. Şüphesiz tekrar diriltmek de O'na aittir. Şüphesiz zengin eden, sermaye veren de O'dur.”⁶⁰¹

Evet, yediren de içiren de, zengin eden de sermaye veren de Allah'tır. Fakat insan bu rızkını arayıp bulmak ve bunu meşrû yollardan elde etmek için sebeplerine yapışmakla yükümlüdür. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de:

600 Şu'arâ, 26/77-82.

601 Necm, 53/43-48.

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى.

“Doğrusu insana çalışmasından başka bir şey yoktur.”⁶⁰²

İşte insan, her nimeti verenin Allah olduğunu bilecek ve hiçbir vakit bunu unutmayacaktır.

Dil ile Şükür

Dil ile şükür, şükür ifade eden –Allah’a hamdolsun, şükrolsun gibi– sözleri söylemek ve Allah’ın nimetlerini O’na nisbet etmektir.

Kur’an-ı Kerim’in ilk sûresi olan Fâtiha Sûresi Allah’a hamd ile başlıyor: “Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.” Bu sûre, günde kılınan beş vakit namazın her rekatında okunmakta, böylece hamd günde kırk defa tekrarlanmaktadır.

Fedale b. Ubeyd (ra.) anlatıyor:

سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَدْعُو فِي صَلَاتِهِ لَمْ يُمَجِّدِ اللَّهَ تَعَالَى وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجَلَ هَذَا. ثُمَّ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ أَوْ لغيرِهِ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَدْعُو بَعْدَ مَا شَاءَ

Peygamberimiz, bir adam namazdan sonra Allah’a hamdetmeden ve Peygambere salâvat getirmeden, “Allahım, beni yarlığa ve beni esirge” diye dua ettiğini işitti. Bunun üzerine: “Bu adam acele etti” buyurdu. Sonra o adamı çağırdı ve: “Sizden biriniz dua etmek istediği vakit, önce Allah’a hamdetsin, sonra Peygambere salâvat getirsin, sonra da istediği duayı yap-sın” buyurdu.⁶⁰³

Peygamberimiz, Allah’ın sonsuz lutufkârlığını ifade etmeden O’ndan

602 Necm, 53/39.

603 Ebû Dâvud, “Salat”, 358; Tirmizî, “Daavat”, 65.

istekte bulunmanın doğru olmayacağını bildirdi. Öyle değil mi? Elbette öyle, Allah Kelâmı olan Kur'an-ı Kerim hamd ile başlıyor ve pek çok sürede bu tekrarlanıyor. Bütün bunlar hamd'in önemini belirtiyor.

Hamd, iyiliğin sahibine saygı ifade eden bir övgü sözüdür. Şükür de kişinin, kendisine yapılan bir iyiliği bilip o iyiliği yapana övgü ile karşılık vermesidir. Hamd, daha kapsamlı bir kavramdır. Her hamd bir şükürdür. Fakat her şükür hamd değildir.

Peygamberimiz de:

الْحَمْدُ رَأْسُ الشُّكْرِ مَنْ لَمْ يَحْمَدِ اللَّهَ لَمْ يَشْكُرْهُ

“Hamd, şükürün başıdır. Allah'a hamdetmeyen O'na şükretmemiş olur.” buyurmuştur.⁶⁰⁴

Peygamberimiz konuşmasına, duasına hamd ile başlar, yemeğin sonunda da yine “Elhamdülillah” diyerek duasını yapardı. Allah Teâlâ buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ
إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ.

“Ey müminler! Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin en temiz olanlarından yiyin, Allah'a şükredin. Eğer gerçekten O'na ibadet ediyorsanız.”⁶⁰⁵

Peygamberimiz de şöyle buyuruyor:

مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا الطَّعَامَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ
حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

“Bir kimse yemek yer de, ‘Beni yediren, kuvvet ve kudretim olmadığı halde bana rızık veren Allah'a hamdolsun’ derse geçmiş (küçük) günahları bağışlanır.”⁶⁰⁶

604 Suyûtî, *Feyzu'l-Kadir*, III, 418.

605 Bakara, 2/172.

606 Ebû Dâvud, Tirmizî, “Daavat”, 56.

Ebû Umâme diyor ki: Peygamberimiz yemek sofrasını kaldırdığı vakit, “Allahım, hoş, mübarek, makbul olan ve arkaya atılmayan bir hamd ile sana hamdederiz” derdi.⁶⁰⁷

Özetlemek gerekirse dil ile şükür, elhamdülillah, şükürler olsun, Allah’a şükrederim, gibi şükre delâlet eden sözleri söylemektir.

Âza ile Şükür

Âza ile şükür, bütün organları, Allah’a ibadet ve O’nun rızasını kazanma yolundaki hizmette kullanmaktır.

Rivâyete göre Peygamberimiz gece namazı için iki ayağı veya iki baldırı şişinceye kadar ayakta dururdu. Hz. Aişe kendisine:

–Ey Allah’ın Peygamberi, Allah, işlenmiş ve işlenmesi muhtemel günahlarını bağışlamıştır. İbadet için neden bu kadar yoruluyorsun? deyince, Peygamberimiz:

أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا

–Ben şükreden bir kul olmayayım mı? diye cevap vermiştir.⁶⁰⁸

Peygamberimiz bu ibadetini, Allah’ın kendisine lutfettiği nimetlere şükretmek için yaptığını söylüyor. Peygamberimizin gece namazı için kalktıklarında yaptıkları hamd’lerle dolu duasını da teberrüken burada zikretmek yararlı olacaktır. Şöyle dua ederlerdi:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ،
أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ،
وَقَوْلُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

607 Buhârî, “Et’ime”, 54.

608 Buhârî, “Teheccüd”, 6; Müslim, “Sıfatü'l-Münafikîne ve Ahkâmihim”, 18.

وَسَلَّمَ حَقًّا، وَالسَّاعَةَ حَقًّا، اللَّهُمَّ لَكَ أَسَلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ،
وَالِإِلَيْكَ أَنْبَتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا
أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ.

“Allahım! Hamd sana mahsustur. Sen göklerin ve yerin ve bunlardaki her şeyin yöneticisisin. Hamd sana mahsustur, sen göklerin ve yerin ve bunlardaki her şeyin nurusun (bunları aydınlatırsın). Hamd sana mahsustur, sen göklerin ve yerin ve bunlardaki her şeyin sahibisin. Hamd sana mahsustur, sen Hak’sın, va’din haktır, seni (ahirette) görmek de haktır, sözün hak, cenetin de hak, cehennem de haktır. Peygamberlerin de haktır. Muhammed (s.a.s.) de haktır. Kıyamet günü de haktır. Allahım! Ancak sana itaat ettim, sana inandım, sana güvendim. Yalnız sana dayanarak (düşmanlarla) mücadele ettim. Aramızda yalnız seni hakem yaptım. Allahım! Önce işlediğim ve sonra işlerim sandığım, gizli yaptığım ve âşikâre işlediğim bütün günahlarımı bağışla. (Ahiret hayatında) beni öne çıkaran (dünya tarihinde Peygamberliği) geri bırakan ancak sensin. Allahım! İbadete lâyık tanrı yoktur, yalnız sen varsın, yahut senden başka ibadete lâyık tanrı yoktur. Hakimane tasarruf, tam kuvvet de Allah ile kâimdir.”⁶⁰⁹

İşte hamdın, içten yalvarış ve yakarışın en güzeli.

Değerli Müminler! Dünya hayatında insanlar sağlıklı ve varlıkta eşit değillerdir. Bir kısmı sağlıklı iken bir kısmı hastalıktadır. Bir kısmı varlıklı iken bir kısmı fakir ve yoksuldur. Bir kısmı mutlu iken bir kısmı mutsuz ve huzursuzdur. Bu sağlıklı, varlıklı ve mutlu olanlar da, mutsuz, hastalıklı ve yoksul olanlar da eşit değildir. Hangi durumda olursa olsun insanın şükretmesi için daima kendisinden daha düşük olanlara bakması yeterli olur. Peygamberimiz bunu şöyle ifade buyuruyor:

مَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَاقْتَدَى بِهِ وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ

609 Buhârî, “Teheccüd”, 1; Müslim, “Salâtü'l-Müsafirine ve Kasrihim”, 26.

فَحَمِدَ اللَّهُ عَلَى مَا فَضَّلَهُ بِهِ عَلَيْهِ كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا صَابِرًا وَمَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ
إِلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَأَسْفَ عَلَى مَا فَاتَهُ مِنْهُ لَمْ
يَكْتُبُهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَلَا صَابِرًا

“Dünyalıkta kendisinden aşağısına, dinde (dinî yükümlülüklerini yerine getirmede) de kendisinden üstün olana bakan (ve buna göre davranan) kimseyi Allah Teâlâ hem sabreden hem de şükredenlerden yazar. Fakat dünyalıkta kendisinden üstününe, dinde de kendisinden düşüğüne bakanları, Allah Teâlâ ne sabredenlerden ne de şükredenlerden yazar.”⁶¹⁰

Şükretmek, nimeti ve iyiliği takdir etmektir. Bize küçük bir ikramda buunan veya bir iyilik yapan kimseye teşekkür etmeyecek olursak kabalık yapmış oluruz. Ya bizi yaratan, yaşatan ve sayısız nimetler veren Allah’a şükretmeyecek olursak nankörlük etmiş olmayız mı? Elbette nankörlük etmiş oluruz. Nankörü ise insanlar da sevmez, Allah da sevmez.

Değerli Müminler! Şükür, Peygamberlerin, meleklerin ve seçkin insanların özelliklerindedir. Bunun içindir ki Kur’an-ı Kerim’de:

وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُونَ

“Kullarım içinde şükredenler azdır.”⁶¹¹ buyurularak şükredenlerin azlığına işaret edilmiştir.

Rivâyet olunur ki Hz. Ömer, bir adamın, “Allah’ım beni o azdan kıl” diye dua ettiğini işitince sorar:

–Bu nasıl dua? Duayı yapan zat cevap verir:

–Allah Teâlâ: “Kullarım içinde bana şükreden azdır.” buyuruyor. Beni de bu mutlu azlardan kılmasını diliyorum, deyince, Hz. Ömer:

–Herkes Ömer’den daha bilgili der.⁶¹²

Şeytanın bütün çaba ve gayreti, insanları Allah’a şükretmekten alıkoy-

610 Tirmizî, “Sıfatü’l-Kiyâme”, 58.

611 Sebe’, 34/13.

612 Suyutî, *ed-Dürrü’l-Mensûr fit-Tefsîr ve’l-Me’sûr*, V, 229.

mak ve böylece Allah'ın hoşnutluğundan onları uzaklaştırmaktır. Şeytan Hz. Adem'e secde etmediği için Allah onu rahmetinden uzaklaştırdığında, Allah'tan mühlet istemiş, bu mühlet de kendisine verilmişti. Bunun üzerine şeytan:

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ. ثُمَّ لَا تَجِدُهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ.

“Beni azdırmana karşılık and içerim ki ben de onları (insanları) sap-tırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım. Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen onların çoklarını şükredenlerden bulamayacaksın.”⁶¹³ demiştir.

O halde biz de yaratıcımızın sayısız lutuflarına gönlümüzle, dilimizle ve organlarımızla şükrederek şeytanın gayret ve çabasını boşa çıkarmalıyız.

Şükür Nimeti Artırır

Allah'ın verdiği nimetlere şükredecek olursak, bu şükürümüz eriştiğimiz nimetlerin artırılmasına vesile olur. Şükretmeyecek olursak, nimetin elden çıkmasına sebep olur. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ.

“(Verdiğim nimetlere) Şükrederseniz, şüphesiz lutuf ve ihsanımı artırırım. Eğer nankörlük ederseniz şüphesiz azabım çok şiddetlidir.”⁶¹⁴

Gerçi Allah Teâlâ kullarının O'na şükretmesinden müstağnidir, yani buna ihtiyacı yoktur. Ama kulun bu anlayışsızlığı nankörlüktür. Bunun için de Allah Teâlâ bu nankörlüğü cezalandıracağını bildirmektedir. Verilen nimeti bilen ve o nimete şükreden kimseler ise Allah tarafından mükafatlandırılacaktır. Bu hususları ifade eden âyette şöyle buyuruluyor:

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَأَمَّنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا.

613 A'râf, 7/16-17.

614 İbrâhîm, 14/7.

“Eğer (eriştiğiniz nimetlere) şükreder, iman ederseniz Allah sizi niye azaba uğratsın. Allah şükredenlerin mükafatını veren ve her şeyi bilendir.”⁶¹⁵

Özetlemek gerekirse kulluğun başı zikir, Allah’ı tanımak ve anmak, sonu ise O’na şükretmektir.

Bir âyet-i kerime ile konuşmamızı tamamlayalım:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ. دَعْوِيهِمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا
سَلَامٌ وَأَخْرَجُوا دَعْوِيَهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

“Hiç şüphesiz iman edip güzel işler yapanları, imanlarından dolayı Rableri onları hidâyete erdirir. Naim cennetlerinde alt tarafından ırmaklar akan (saraylara) erdirir. Onların oradaki duası: “Allahım, seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz” (sözleridir). Orada birbirleriyle karşılaştıkça söyledikleri ise “selam”dır. Onların dualarının sonu da şükür. Hamd âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur.”⁶¹⁶

615 Nisâ, 4/147.

616 Yûnus, 10/9-10.